

Hermanis Paukšs

LĪKOP
(pasaku luga 2 cēlienos)

DARBOJAS:

JANCIS
PRINCIS KĀRLIS
PRINCESE SPULGA
ILZE
PRINCIS FERDINANDS
VELNS
KARALIS
KARALIENE
SULAINIS
KARASPĒKS U.C BEZ TEKSTA

PROLOGS

NEGAISA NAKTS. IK PA BRĪDIM ZIBENS UZLIESMOJUMI UN PĒRKONA DĀRDI. PA VIDU PRIEKŠPLĀNĀ STĀV STABS AR CEĻA NORĀDĒM. STABAM KATRS NO SAVAS PUSES TUVOJAS DIVI STĀVI – VELNS NO KREISĀS, PRINCIS NO LABĀS. NETĀLU NO STABA ABI APSTĀJAS KATRS SAVĀ PUSĒ.

Velns. Kāda patīkama sastapšanās!

Princis. Jā, tikai laiks varēja būt labāks.

Velns. Kas vainas laikam, princi Ferdinand? Vēl jau nelīst.

Princis. Drīz var sākt.

Velns. Pirms laika nesāks. Kam esi atnācis? Tāpat vien papļāpāt vai darīšanās?

Princis. Nav laika pļāpāt – darīšanās nāku.

Velns. Klāj tik vaļā! Ko mēs tā stāvēsim? Nāc, piesēdi man blaku!

Princis. Par muļķi mani neturi. Aiz staba sākas tava daļa. Tur būšu tavā varā. Te runājam kā līdzīgais ar līdzīgu.

Velns. He! Dumjš tu neesi. Klāj vaļā!

Princis. Bailes mani māc...

Velns. No kā?

Princis. Pats nezinu, no kā... Bet dari mani stipru!

Velns. To var. Bet kas man pašam tiks no tā?

Princis. Ko prasi?

Velns. Dvēseli jau nedosi?

Princis. Lai kāda tā, bet pašam noderēs.

Velns. Tad atdod brāli!

Princis. Princi Kārli?

Velns. Jā.

Princis. Tas bargi prasīts.

Velns. Žēl.

Princis. Viņš tomēr brālis.

Velns. Kā gribi.

Princis. Labi.

Velns. Līkop! Es pats pēc viņa pakaļ ieradīšos. Tu tikai zelta ķēdi šo tam apliec, kad viņš aizmigs. (Pasviež Princim zelta ķēdi.)

Princis (paņem ķēdi). Līkop!

Velns. Pēc dienām trim no rīta es kunga izskatā tam pakaļ ieradīšos.

Princis. Un kas man būs par to?

Velns. Būs karaspēks, kas trīsreiz jāsakauj, lai tas vairs neceltos.

Princis. Bet, ja kāds sakaus trīsreiz?

Velns. Tas nenotiks, jo tad pār tavu brāli nebūs man vairs varas. Viņš tūlīt brīvs no burvestības kļūs.

Princis. Tas nedrīkst notikt.

Velns. Tas nenotiks, jo nav neviens tik varens, lai iespētu kaut reizi šos karavīrus veikt. Vien es.

Princis. Ar tevi nekarošu.

Velns. He! Kas mums ko karot, ja varam visu sarunāt pa labam!

Princis. Es eju. Tad – pēc dienām trim?

Velns. No rīta būšu klāt. Nu staigā sveiks!

Princis. Sveiks! (Aiziet.)

UZZIBSNĪ ZIBENS, VELNS PAZŪD ZEMĒ, NOGRAND VARENS PĒRKONS, SĀK LĪT.

1. CĒLIENS

1. aina

SAULAINS RĪTS PIE VARŽU DĪĶA. KRASTĀ STĀV JANCIS UN MĒTĀ ŪDENĪ AKMENTIŅUS. NO LABĀS PUSES DĀBOLAINA ZIRGA MUGURĀ PARĀDĀS VELNS, ĢĒRBIES KĀ KUNGS. ZIRGS DĪŽĀJAS UN ZVIEDZ.

Velns (valdīdams ar zelta ķēdi zirgu). Nū!... Mierā!... Mierā!...

JANCIS PAMET SKATIENU UZ TIEM UN TURPINA SAVU NODARBOŠANOS.

Velns (ieraudzījies Janci, aptur zirgu). Tprū! (Jancim.) Ei, puika, sveiks!

Jancis. Labrītu, lielskungs! (Turpina mētāt akmentiņus.)

Velns. Pret kungiem gan tev lielas cieņas nav.

Jancis. Jums labāk redzams.

Velns. Jā, es redzu gan. No sukām nebaidies?

Jancis. Kas tur ko bīties? Mēs esam pieraduši jau.
 Velns. He! Kādi jūs?
 Jancis. Es un mans dibens.
 Velns. He! Tu man patīc.
 Jancis. Tu man ne visai.
 Velns. Kas vainas?
 Jancis. Nevar saprast. Par maz vēl pazīstu.
 Velns. Tad pazīsimies tuvāk – nāc kalpot man!
 Jancis. Nez, vai ir vērts?
 Velns. Par katru dienu – zelta dālderis!
 Jancis. Bet kas būs jādara?
 Velns. Būs jārauga, lai pilī spodri vis.
 Jancis. Tik vien? Par tādu naudu?
 Velns. Esmu bagāts – naudas man kā spaļu!
 Jancis. Nu nezinu...
 Velns. Tēvs nelaidīs?
 Jancis. Nē – tēva nav. Neviena nav.
 Velns. Tad ejam?
 Jancis. Ejam ar!
 Velns (zīrgam). Nū!

VIŅI DODAS CEĻĀ.

2. aina

PRINCESES ISTABA PILĪ. VISS LAISTĀS ZELTĀ. PRINCESE SPULGA UZ KLAVESĪNA SPĒLĒ GAMMAS. TURPAT BLAKUS SĒŽ VIŅAS ISTABENE UN LAIKA KAVĒTĀJA ILZE.

Ilze. Kā tev gan neapnīk?
 Spulga. Kas?
 Ilze. Šis troksnis.
 Spulga. Bet tas nav troksnis. Tā ir mūzika.
 Ilze. Jā, laba mūzika! (Mēda.) Plim, plim, plim, plim, plim, plim, plim, plim. Plim, plim, plim, plim, plim, plim, plim...
 Spulga. Un, lūdzu, nemēdies!
 Ilze. Arvienu tikai tas!
 Spulga. Es trenējos.
 Ilze. Līdz traka kļūsi.
 Spulga. Tāpat no garlaicības trakai jākļūst man.
 Ilze. Nekas – tev kaut kas aizraujošs tiek gatavots.
 Spulga. Kas gatavo?
 Ilze. Tavs tēvs un māte. Karalis un karaliene.
 Spulga. Ko tie var izdomāt!

Ilze. Nu tad tu redzēsi!
 Spulga (pārstāj spēlēt). Un kas tas būs?
 Ilze. Es neteikšu.
 Spulga. Tu teiksi gan.
 Ilze. Es nedrīkstu.
 Spulga. Tev jāsaka!

PIE DURVĪM NOSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJENI.

Spulga. Nu pēcāk pateiksi. (Sauc.) Iekšā!
 Sulainis (ienāk, svinīgi ziņo). Viņu majestātes karalis ar karalieni!
 Ilze (ātri Spulgai). Gan paši pateiks!

IENĀK KARALIS UN KARALIENE. SULAINIS IZIET, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Spulga. Labrīt jums abiem!
 Karalis un karaliene. Labrīt, mīļo meit!

VISI APSEŽAS, ILZE PAIET MALIŅĀ.

Karalis. Mēs esam nākuši tev pavēstīt...
 Spulga. Ko, mīļo tētiņ?
 Karaliene. Ka Ilze nav jau izplāpājusies?
 Ilze. Es nepaguvu, Jūsu Majestāte.
 Karalis (Spulgai). Vai tas tiešām tā?
 Spulga. Jūs abi ienācāt par ātru.
 Karalis. Hm. Žēl. Būs jāķeras pie lietas pašam.
 Spulga. Jā, tētiņ, tikai labi aši!
 Karaliene. Vai tu kur skrien?
 Spulga. Jā – ātrāk uzzināt!
 Karalis. Nu ko – tad laikam varu sākt?
 Karaliene. Jā, sāk!
 Spulga. Un nevelc garumā!
 Karalis. Nu, īsi sakot, tev ir jāprecas.
 Spulga. Kā – jāprecas?
 Karaliene. Tāpat kā visām.
 Spulga. Kādām visām?
 Karaliene. Kā visām princesēm, kad tās ir pieaugušas.
 Spulga. Vai esmu pieaugusi?
 Karaliene. Taču jā!
 Spulga. Pa kuru laiku? Pati nemanīju...

ILZE IESPURCAS.

Karalis (dusmīgi). Mēs savu gribu tev nu esam vēstījuši.

Spulga. Un kas man jādara?

Karaliene. Nu jāprecas!

Spulga. Ar ko?

Karalis. To varēsi tu pati izvēlēties.

Spulga. Liels paldies!

Karalis. Nu paldies Dievam! Jāiet ziņu laist, lai prinči sarodas no malu malām.

(Pieceļas.)

Karaliene (Spulgai). Un esi prātīga. (Pieceļas.)

Spulga. Es vienmēr esmu prātīga.

ILZE IESPURCAS.

Karaliene (Ilzei). Tu, skuķi, paklusē!

Ilze. Es, Jūsu Majestāte...

Karalis (sauc). Ei, sulain!

SULAINIS ATVER DURVIS. KARALIS UN KARALIENE AIZIET, SULAINIS VIŅIEM SEKO, AIZVĒRDAMS AIZ SEVIS DURVIS.

Ilze. Nu?

Spulga. Tā sauc tik zirgam!

Ilze. Joki būs.

Spulga. Tev – jā.

Ilze. Tev – ne?

Spulga. Neko tu nesaproti, muļķa skuķi!

3. aina

VĀJI APGAISMOTS VELNA PAGRABS. VIENĀ KAKTĀ, AR ZELTA ĶĒDI PIESIETS, STĀV DĀBOLAINS ZIRGS. OTRĀ KAKTĀ – MUCA. PIE SIENAS KARĀJAS ZOBENS. VELNS UN JANCIS.

Velns. Kā tev šē patīk?

Jancis. Laba gan tev pils!

Velns. Kas vainas pilij?

Jancis. Tāds kakts kā ubagam.

Velns. Vai slikti? Man te patīk.

Jancis. Tad saki – pagrabs, nevis – (Mēda.) mana pils!

Velns. Daudz nav te darba.

Jancis. Naudas ar nav daudz.

Velns. Gan nauda būs!

Jancis. Tik vien tu esi kā sīks melis!

Velns. To redzēsim.

Jancis. Eh, ko tur – kalpošu no labas sirds.

Velns. He! Alga būs – par to tu neraizējies!

Jancis. Beidz runāt! Kur ir slotā?

Velns. Kaktā. Tagad man ir jāaiziet. Bet ielāgo – no zirga tā tu tālāk turies un arī mucai neej tuvumā! Ja ne, tad runāsim mēs citu valodu, kad būšu atpakaļ.

Jancis. Drīz būsī?

Velns. Ļoti drīz.

Jancis. Un zobens? No tā gan laikam arī tālāk jāturas?

Velns. He! To vari apskatīt. Tik neuzmet uz kājas!

Jancis. Ir tik smags?

Velns. Būs kāja nost. Man tagad jāskrien. Klausī! (Prom.)

Jancis. Nu gan es iekūlos. (Paņem slotu, sāk slaucīt.) Phe, kas te putekļu! Nudien – var nosmakt!

ZIRGS SĀK NEMIERĪGI MĪDĪTIES.

Jancis. Tas arī mīdās... Grūti nabagam... Ar tādu smagu važu pieķēdēts... Būs nokūsis, to garo ceļu skriedams... (Slauka.)

ZIRGS IEZVIEDZAS UN MĒTĀ GALVU UZ ŪDENS MUCAS PUSI.

Jancis. Ko? Gribi dzert?

ZIRGS ZVIEDZ UN KLANA GALVU.

Jancis. No mucas nedrīkst.

ZIRGS NEMIERĪGI MĪDĀS UN PURINA GALVU.

Jancis. Nu žēl man tevis!... Ko lai daru?... Būs taču kaut kur ūdens jālūko... (Iet pie durvīm, rausta.) Tu re, ko... Smalkais kungs mūs abus ieslēdzis... Ē, vai nav draņķis?!... (Rausta vēlreiz.) Nu pagaidi tu man!... (Atiet no durvīm.) Lai iet tad dots pret dotu, ja tu šitā!... (Pievel mucu pie zirga.) Dzer!

ZIRGS ALKAINI DZER.

Jancis. Nu gan tu loc... Dzer, dzer – tik nepārplīsti!

Zirgs (atdzēries). Paldies tev, puis!

Jancis (atsprāgst sānis). Vai traks!

Zirgs. Tu nebīsties – es arī esmu cilvēks!

Jancis. Tu – cilvēks?

Zirgs. Jā. Par zirgu mani velnam brālis pārdeva.

Jancis. Ko – velnam?

Zirgs. Jā – saimnieks tavs ir velns.

Jancis. Nu gan es iekritu...

Zirgs. Būs labi. Bēgsim. Mucā burvju ūdens ir – tas valodu man deva, tev dos spēku.

ATSKAN ATTĀLA RĪBĒŠANA.

Zirgs. Velns nāk! Dzer žigli! Ņem to zobenu un cērt man ķēdi! Trīs posmus atstāj vien pie kakla!

Jancis. Skrienu! (Dzer no mucas.) Labs...

Zirgs. Ņem zobenu!

Jancis (ar mokām noceļ zobenu no sienas). Pēc velna smags...

Zirgs (pieliec galvu). Cērt ķēdi!

JANCIS CĒRT, LEC DZIRKSTIS, RĪBĒŠANA TUVOJAS.

Zirgs. Par maz vēl spēka! Dzer!

JANCIS METAS PIE MUCAS, DZER.

Zirgs. Cērt!

JANCIS CĒRT, LEC DZIRKSTIS, RĪBĒŠANA TUVOJAS.

Zirgs. Par maz vēl spēka! Dzer un pasteidzies!

JANCIS DZER, RĪBĒŠANA TUVOJAS.

Zirgs. Cērt! Ja neizdosies šoreiz, beigas abiem būs!

JANCIS CĒRT, ĶĒDE PĀRTRŪKST.

Jancis. Kur bēgsim?

Zirgs. Cērt sienu!

JANCIS CĒRT, SIENA SAŠĶEĻAS, ZIRGS METAS LAUKĀ.

Zirgs. Bēdz! Lec man mugurā!

JANCIS METAS PAKAĻ, ZIRGAM. TIKKO VIŅI IR PROM, IEDRĀŽAS VELNS, SKATĀS VISAPKĀRT.

Velns (trakās dūsmās). Ko?! Plukatas!!! Nu beigas abiem būs! (Paķer cirvi, metas pakaļ.)

PRINCESES ISTABA PILĪ. SPULGA AR ZELTA KRONĪTI GALVĀ STĀV PIE SPOGUĻA, ILZE SKATĀS.

Spulga. Kāds ir šis kronītis?

Ilze. Bez gala skaists! Ja es kāds princis būtu, tad ņemtu sev šo kronīti bez tevis.

Spulga. Ak es tik neglīta?

Ilze. Bez gala skaista! Kronis tomēr skaistāks.

Spulga. Tu nepļāpā! Bez vainas kronītis, bez vainas pati arī!

Ilze. Nu lai tā būtu.

Spulga (apsēžas). Ak... Šī ķēmošanās sāk jau apnikt...

Ilze. Kas par ķēmošanos?

Spulga. Nāk cits pēc cita resni, tievi... Kāds ducis būs jau apskatīts, vai ne?

Ilze. Jā, ducis būs.

Spulga. No kurienes tie rodas? Tā liekas vien, ka zeme pilna ir ar prinčiem! No visiem kaktiem lien.

Ilze. Kā sliekas. Vēl saucējs pirmo reizi nebij beidzis pūst, kad pirmais šurp jau steidzās.

Spulga. Lai drīz jau lēni vilktos atpakaļ.

Ilze. Tas bija tauks kā vepris!

Spulga. Un dumjš bez mēra, kas tas ļaunākais.

Ilze. Bet toties nākamais par pāksti plānāks!

Spulga. Un dumjāks vēl par pirmo!

Ilze. Jā, pirmais vēl bij gudrs.

Spulga. Nu beidz par viņiem! Visi tā kā viens...

PIE DURVĪM ATSKAN SVINĪGI KLAUVĒJIENI.

Ilze. Un tur – vēl viens.

Spulga. Es esmu nogurusi. Man jau pietiek.

Ilze. Ņem vēl šo pēdējo, tad mazliet atpūties.

Spulga. Tad pūtišos līdz rītam. (Sauc.) Iekšā!

ATVERAS DURVIS, IENĀK SULAINIS.

Sulainis (svinīgi ziņo). Viņa augstība princis Ferdinands!

IENĀK PRINCIS, SULAINIS PROM, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Princis. Es sveicinu jūs, daiļā princese!

Ilze. Un mani arī?

Princis. Jā, tevi arī, ja tā ļoti vēlies.

Spulga. Jūs, gaišība, gan neesat pār mēru pieklājīgs.

Princis. Es mēru tiešām zinu un radis neesmu tā kalpiem zemoties.

Spulga. Būs jāpierod, ja nākat šurp, un vēl jo vairāk tāpēc, ka meiča šī ir mana draudzene.

Princis. Bez mēra priecājos, ar viņu iepazīties, bet tagad vēlos parunāt ar jums.

Spulga. Jūs to jau darāt.

Princis. Es vēlos – divatā.

Spulga. Tad vēlieties vien tālāk uz savu valsti droši atpakaļ! Še vēlos es, un viņa paliks, lai arī kā jums nepatiktu tas!

Princis. Es neteiktu, ka mani uzņem laipni.

Spulga. Vai esat pieradis pie laipnības?

Princis. Jā gan.

Spulga. Tad pašam laipnākam jums vajadzētu būt.

Princis. Es lūdzu piedot, ja tāds neesmu.

Spulga. Vēl šoreiz piedodu.

Ilze. Es arī.

Princis (uzmetis Ilzei niknu skatienu). Es pateicos. Tad ķersimies pie lietas.

Spulga. Pie kādas, princi?

Princis. Jūs man patīkat. Un jūsu tēva valsts tāpat. Es lūdzu jūsu roku!

Spulga. Jā, tiešām strauji...

Princis. Es nezinu, kāpēc lai velku garumā?

Spulga. Vai arī man tik straujai būt?

Princis. Jūs nesteidzinu. Pārdomājiet visu. Pēc pāris stundām atkal būšu klāt un tāpēc neatvados. (Sauc.) Sulain! Durvis!

SULAINIS ATVER DURVIS, PRINCIS PROM, SULAINIS DURVIS AIZVER.

Ilze. Cik steidzīgs...

Spulga. Un cik nekaunīgs!

Ilze. Bet vismaz savādāks kā citi.

Spulga. Pārāk savāds.

Ilze. Pēc divām stundām viņš būs atkal klāt.

Spulga. Lai nāk. To godam izvadīšu.

Ilze. Tu drebi?

Spulga. Dusmās. (Sauc.) Citus neielaist!

Sulainis (paver durvis). Es sapratu.

5. aina

ZIRGA MUGURĀ AUĻO JANCIS. VIŅIEM GARĀM SLĪD PAKALNI, ATSEVIŠĶI KOKI UN VESELAS BIRZIS. DZIRDAMA ATTĀLA RĪBOŅA.

Jancis. Velns tuvāk nāk! Vai ātrāk nevari?

ZIRGS APSTĀJAS.

Jancis. Kas nu?

Zirgs. Mums abiem jātiek tik līdz krustcelēm. Tur beidzas viņa valsts. Tur stiprāks būs tu. Cērt vienu posmu ķēdei – ezers radīsies!

JANCIS NOCĒRT ĶĒDEI VIENU POSMU, ZIRGS METAS UZ PRIEKŠU, TIKKO VIŅI PAZŪD, UZRODAS EZERS. PIESKRIEN VELNS.

Velns. Tu re, cik gudri!... Nu nekas... Ko darīt?... Apkārt skriet?... Par tālu būs... Nē, jācērt laiva! (Aizskrien atpakaļ.)

NO NIEDRĒM IZPELD PĪĻU BARS. ATSKAN ĀTRI CIRVJA KLAUDZIENI. PĪLES VIENA PĒC OTRAS IENIRST. VELNS IESTUMJ EZERĀ LAIVU, IELEC TAJĀ, SĀK STUMTIES AR KĀRTI.

Velns. Nu... kusties!... Kusties ātrāk!...

VIŅAM GARĀM SLĪD NIEDRES UN ŪDENSROZES, KAMĒR LAIVA PIESTĀJ OTRĀ KRASTĀ.

Velns. Beidzot! (Izlec.) Sargieties! (Metas pakaļ bēgļiem.)

NO ŪDENS ATKAL IZNIRST PĪLES UN, SATRAUKTI PĒKŠĶINĀDAMAS, NORAUGĀS VELNAM PAKAĻ.

6. AINA

PRINCESES ISTABA. SPULGA NEMIERĪGI STAIGĀ. ILZE SĒŽ.

Ilze. Ko tu tā skraidi?

Spulga. Paklusē!

Ilze. Vai tev kas nepatīk?

Spulga. Nekas man nepatīk.

Ilze. Vai arī pati sev vairs nepatīc?

Spulga. Jā pati arī.

Ilze. Nu un es?

Spulga. Un tu visvairāk.

Ilze. Kā tad tā?

Spulga. Jau divas stundas būs...

Ilze. Jā, laikam gan.

Spulga. Ko viņš vēl nenāk?

Ilze. Gaidi?

Spulga. Ļoti.

ATSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJIENI PIE DURVĪM.

Ilze. Tur jau viņš nāk.

Spulga. Ja tas ir princis Ferdinands, lai ienāk!

SULAINIS ATVER DURVIS.

Sulainis (svinīgi ziņo). Viņa augstība princis Ferdinands!

IENĀK PRINCIS, SULAINIS AIZIET, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Princis. Es neatvadījos un tāpēc nesveicinos.

Spulga. Es tieši tāpēc gaidīju jūs princi.

Princis. Kāpēc? Es nesaprotu.

Ilze. Viņš nav visai gudrs.

Princis. Jūtos glaimots. Un ceru kļūt šeit ļoti izglītots.

Spulga. Jūs kļūsit tāds. Un visai drīz.

Princis. Es klausos. Nu? Jūs tātad gaidījāt?

Spulga. Jā, nepacietīgi. Un tāpēc, lai dotu iespēju jums pateikt ardievas.

Princis. Tā?

Spulga. Vai tas jūs pārsteidz?

Princis. Nedaudz pārsteidz gan.

Spulga. Tad, nedaudz pārsteigts, varat projām iet.

Princis. Jūs atsakāt?

Ilze. Nē – viņš vēl nesaprot!

Princis (Ilzei). Ar tevi, daiļā, neviens nerunā.

Spulga. Jūs kļūstat rupjš.

Princis. Nē, es tāds palieku.

Spulga. Tad savā pilī palieciet, no manas kļūstiet prom!

Princis. Gan aizkļūšu. Bet līdz ar jums.

Spulga. Nē, tik bez manis.

Ilze. Tur ir durvis, kungs!

SULAINIS ATVER DURVIS.

Princis (sulainim). Vācies!

Spulga. Jūs aizmirstaties. Es te pavēlu.

Princis. Būs labāk, ja es šo to pateikšu bez lieciniekiem.

Spulga. Nevēlos!

Princis (uzkļiedz sulainim). Ko stāvi, mulķi, muti atvēris, un brīnies! Ver durvis ciet un vācies prom, ja gribi galvu paturēt uz saviem pleciem!

SULAINIS STEIDZĪGI PROM, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Spulga. Jūs esat nekaunīgs un pārdrošs. Vai pats zem bendes cirvja gulties negribat?

Princis. Es atvainojos, lūdzu piedošanu, tik vien vēl vēlos, daiļā – brīdināt, ka jūsu atteikuma gadījumā es nenākšu vairs šurp kā precinieks un viesis, bet gan ar savu brašo karaspēku, lai noslaucītu visu te no zemes virsas, bet jūs – aiz matiem aizvilkšu uz savu pili! Jums tagad dodu stundu pārdomām, tad ieradīšos dzirdēt cietu jā vai nē. Es atkal neatvados, būšu klāt pēc stundas. Un arī jūsu vecākiem es ziņošu par to. (Sauc.) Ei, sulain! Durvis!

SULAINIS IZLAIŽ PRINCI.

Ilze. Vai... Kas nu būs?

Spulga. Tad redzēsim, kas būs...

7. aina

ZIRGA MUGURĀ AUĻO JANCIS. ATKAL VIŅIEM GARĀM SLĪD KOKI, PAKALNI UN PĻAVAS. TUVOJAS RĪBOŅA.

Jancis. Velns! Dzirdi? Ticis pāri ezeram!

Zirgs. Cērt otru posmu!

Jancis. Ko?

Zirgs. Otru posmu cērt!

Jancis (mēģina cirst). Es nevaru! Uz brīdi apstājies!

Zirgs. Ātrāk cērt!

Jancis. Es nevaru! Vai dzirdi! Apstājies!

Zirgs (apstājas). Cērt ātrāk!

JANCIS CĒRT, ZIRGS METAS UZ PRIEKŠU, AIZ VIŅIEM IZAUG KALNS. PIESKRIEN VELNS AR CIRVI.

Velns. Vēl kas jauns! (Elš.) Nu pagaidiet, kad ķeršu!... (Iekliedzas un metas cirst kalnā eju.)

VELNS CIRSDAMS PAZŪD KALNĀ, NO ALĀM RAUGĀS ĀRĀ DAŽĀDI DZĪVNIECIŅI, TAD, TROKŠŅA IZBIEDĒTI, SPRŪK ĀRĀ UN PABĒG MALĀ. STĀV, SKATĀS. VELNS IZCĒRTAS ĀRĀ OTRĀ PUSĒ, BRĪDI STĀV, ATELŠAS, TAD METAS SKRIET. DZĪVNIECIŅI NOSKATĀS VIŅAM PAKAĻ UN VEIKLI SALIEN ATPAKAĻ ALIŅĀS.

8. aina

PRINCESES ISTABA. SPULGA SĒŽ PIE KLAVESĪNA, GALVU ROKĀS IESPIEDUSI. ILZE STĀV TURPAT BLAKUS.

Ilze. Nu?... Saki jel kaut ko!

Spulga. Ko lai es saku?
 Ilze. Tad paspēlē.
 Spulga. Neko es nevēlos.
 Ilze. Viņš tūlīt nāks...
 Spulga. Es zinu...

PIE DURVĪM ATSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJIENI.

Ilze. Viņš...

SPULGA NEATBILD.

Ilze. Ko darīt?
 Spulga. Nezinu.
 Ilze. Kas tad lai zina? Ielaist?
 Spulga. Laid.
 Ilze (sauc). Ei, laidiet, lai nāk iekšā!

SULAINIS ATVER DURVIS.

Sulainis (svinīgi ziņo). Viņu majestātes karalis un karaliene!

IENĀK KARALIS UN KARALIENE, SULAINIS AIZIET, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Karalis. Kas notika starp jums un princi Ferdinandu?
 Spulga. Nekas.
 Karalis. Nekas? Bet viņš mums draudēja ar karu...
 Karaliene. Tev pārāk asa mēle.
 Ilze. Nu un tad?
 Karaliene. Bet tu pa vidu nemaisies.
 Ilze. Jā, es jau stāvu klusu.
 Karalis. Tev viņš ir jāprec.
 Spulga. Nē, nekad!
 Karalis. Tad labāk, lai viņš nāk un ņem ar varu?
 Ilze. Vai mūsu valstī vairāk karotāju nav?
 Karaliene. Tev teicu – nejaucies pa vidu!
 Karalis. Jau šodien princis divas valstis izpostījis.
 Ilze. Tad šī būs trešā.
 Karaliene. Vēl viens vārds...
 Ilze. Es klusēju.

PIE DURVĪM ATSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJIENI.

Karalis. Viņš nāk.

Karaliene. Un esi prātīga!
 Karalis (sauc). Lai nāk viņš iekšā!

SULAINIS ATVER DURVIS.

Sulainis (svinīgi ziņo). Viņa augstība princis Ferdinands!

IENĀK PRINCIS, SULAINIS IZIET, AIZVĒRDAMS DURVIS.

Princis. Es neatvadījos un tāpēc nesveicinos.

PAUZE.

Princis. Es gaidu atbildi.

Karaliene. Nu?... Saki... Nu?...

Ilze. Tu iespļauj acīs tam!

Karaliene. Tu klusē!

Spulga. Nē.

Karalis. Tu tūlīt pazudināsi mūs visus!

Princis. Ir jau izdarīts. Es neatvados. Tiksimies šepat. Uz drupām. (Sauc.) Durvis!

SULAINIS IZLAIŽ PRINCI.

Karalis. Tātad karš...

Karaliene (princesei). Tu esi prātu zaudējusi! Sulain – durvis!

SULAINIS IZLAIŽ KARALI UN KARALIENI.

Ilze. Vai tiešām nav nekur vairs varoņu?!

Spulga. Vairs nav... Kad prinča karaspēks būs klāt... es iešu pretī...

Ilze. Nē!

Spulga. Tā jādara. Kāpēc lai kāds dēļ manis bojā iet?

Ilze. Tu vērti tā!

Spulga. Es ne.

9. aina

JANCIS AUĻO ZIRGA MUGURĀ. TUVOJAS RĪBOŅA.

Jancis. Viņš atkal tuvu jau!

ZIRGS APSTĀJAS.

Zirgs. Līdz krustcelēm nav tālu.

Jancis. Viņš tūlīt panāks mūs.

Zirgs. Cērt trešo posmu... Spēka man vairs nav...

Jancis. Vēl mazliet izturi. (Nocērt pēdējo posmu.)

ZIRGS METAS UZ PRIEKŠU, AIZ VIŅIEM IZAUG MEŽS, PIESKRIEN VELNS,
IECĒRT AIZELSIES PĀRIS REIZES PA KOKU, PARĀDĀS VĀRNA KĀDĀ ZARĀ,
VELNS NOSĒŽAS ZEMĒ.

Velns. Cauri... izspruka...

2. CĒLIENS

1. aina

SAULAINA DIENA PIE VARŽU DĪĶA. JANCIS GUĻ, ATLAIDIES UZ ZEMES. ZIRGS ĒD ZĀLI.

Jancis. Klau, kā tu, cilvēks būdams, vari zāli ēst?

Zirgs. Te laba zāle – nogaršo tu ar!

Jancis. Nē, pateicos – es zāli neēdu.

Zirgs. Tad sajoz ciešāk siksnu.

Jancis. Tā būs jādara.

PAUZE. JANCIS SKATĀS DEBESĪS, ZIRGS ĒD.

Jancis. Cik jauki vārdes kurkst... Kā miegs nāk virsū...

Zirgs. Paguli mazliet.

Jancis. Ko citu darīt?... Mākonīši slīd... Kā tev te patīk?

Zirgs. Labi.

Jancis. Man jau arī.

Zirgs (paceļ galvu). Nu tie karā iet.

Jancis (pielec sēdus). Kas karā iet?

Zirgs. Rau, skaties turp!

Jancis. Jā, mudž, ka biezs...

Zirgs. Vai iesilst sirds?

Jancis. Nē, kur šī iesils? (Atlaižas.) Lai karo vien. Kas man par daļu?

Zirgs. Ar savu zobenu tu vari maizi nopelnīt.

Jancis. Ko es tur jaukšos? Karo tas, kam tīk.

Zirgs. Kā gribi – dari.

Jancis. Jā, es gribu gulēt.

Zirgs. Tur princis Ferdinands nāk pakaļ princesei, bet mūsu karalis šim pretī pulkus rīko.

Jancis. Lai rīko vien.

Zirgs. Bet princim nepārvarami ir karapulki.

Jancis. Tad princis vinnēs.

Zirgs. Tā būs gan. Nu guli.

Jancis. Jā, es guļu.

2. aina

PIE PRINČA FERDINANDA PILS VĀRTIEM. PRINCIS FERDINANDS, IZNĀCIS ĀRĀ, PAMĀJ AR ROKU. SĀK SKANĒT KARA MŪZIKA. PULKI NĀK ĀRĀ PA VĀRTIEM. KAD PIRMIE IR IZNĀKUŠI, PRINCIS PACEĻ ROKU, KARAPULKI APSTĀJAS.

Princis. Jau divus karaļus jūs vakar pieveicāt, ir šodien pamatīgi jāveic trešais. Nevienu netaupiet un visu savā ceļā līdz zemei līdziniet. Vien princese man vajadzīga dzīva. Tas ir viss. Drīz gaidu atpakaļ. (Pamāj ar roku.)

ATSKAN KARA MŪZIKA, UN PULKI NEBEIDZAMĀS RINDĀS AIZIET GARĀM PRINCIM. KAD VISI TOMĒR IR PROM, PRINCIS IEIET PA VĀRTIEM, KAS AIZ VIŅA AIZVERAS.

3. aina

SAULAINA DIENA PIE VARŽU DĪKA. VARDES IR APKLUSUŠAS. ZIRGS SKATĀS TĀLUMĀ, JANCIS GUĻ ZEMĒ. DZIRDAMA ATTĀLA KARA MŪZIKA.

Jancis. Pat vardes apklusas. Tie trokšņi nav pa jokam.

Zirgs. Pa jokam nav.

Jancis. Tad šis nāk pakaļ princesei?

Zirgs. Un zemi postīt.

Jancis. Ar labu nevar?

Zirgs. Neiet princese.

Jancis. Tu visu zini..

Zirgs. Apburtais zin daudz.

Jancis. Es pāra reizes viņu redzēju... Nu – princesi... No skata tā nekas... Pie loga sēdēja... es garām gāju...

Zirgs. Tagad vari glābt.

Jancis. Vai varu?

Zirgs. Nav viegli, tomēr vari.

Jancis. Ē, ko es tur? Ja šai tik riebīgs raksturs, ka citus ļauj dēļ sevis kaut, lai iet pie velna.

Zirgs. Bet tie citi?

Jancis (pieceļas pussēdus). Nu laba gan no viņiem ticis maz... bet būs vien jāiet... (Paņem zobenu.)

Zirgs. Nāc, te ne tālu dzelzu bruņas guļ. Tās apvelcies, ka neievaino.

Jancis. Kur? (Zirgs paceļ galvu, skatās.) Ko skaties? Ātrāk nāc!

Zirgs. Es redzu viņu iznākam no pils un steidzam ienaidniekam pretī...

Jancis. Kādu viņu?

Zirgs. Princesi.

Jancis. Nāc ātrāk!

4. aina

PĀRI LAUKAM, KARA MŪZIKAI SKANOT, IET PRINČA FERDINANDA KARASPĒKS. KAD TAS AIZIET, LAUKS UZ BRĪDI PALIEK TUKŠS, MŪZIKA ATTĀLINĀS, TAD SAJŪK, DZIRDAMA KŅADA, IEROČU ŠĶINDA, SOĻU UN

ZIRGA PAKAVU DIPONA. PARĀDĀS BĒGOŠI PRINČA KARAVĪRI, TAD JANCIS DZELZS BRUŅĀS UZ BRUŅOTA ZIRGA, CĒRT AR ZOBENU UZ VISĀM PUSĒM, IENAIDNIEKI SĪVI PRETOJAS, KAS KRĪT, TAS PĀRVĒRŠAS DŪMOS. JANCIS DZEN VIŅU PŪĻUS ATPAKAĻ, KAMĒR VISI IR KRITUŠI, TAD APGRIEŽ ZIRGU UN AIZAUĻO ATPAKAĻ.

5. aina

PRINCESES ISTABA. ILZE IERĀVUSIES KAKTĀ. ATVERAS DURVIS, IESTEIDZAS SPULGA.

Ilze. Tu?

Spulga. Kā redzi!

Ilze. Dzīva?

Spulga. Jā!

Ilze. Kur princis?

Spulga. Nezinu.

Ilze. Kā tā?

Spulga. Lūk, tā!

Ilze. Kas noticis? Ko klusē?

Spulga. Aptvert ļauj.

Ilze. Tver ātrāk – nespīdzini mani!

Spulga. Esmu glābta, mīļā! Kāds jātnieks stalts dzelzs bruņās vizošās man garām aiztraucās, kad princim pretī gāju... un metās droši ienaidnieka pulkos... Kur cirta tas, tur eja pavērās un karavīri izgaisa par dūmiem... Tik mirklis īss man likās pagājis, bet var jau būt, ka mūžība tā bija... Lūk, krīt jau pēdējais, un dūmu strūkļa gaist... Un viņš... mans jātnieks... aizauļo kā nebijis...

Ilze. Ko? Aizauļo un nestādās tev priekšā?

Spulga. Nē, viņš aizjāja, un viss.

Ilze. Kāds nekauna!

Spulga. Nē.

Ilze. Nav nekauna? Kas noticis? Ei, Spulga?

Spulga. Nekas nav noticis... Un viss...

Ilze. Kas viss?

Spulga. Es nezinu... Viss šķiet kā sapnis...

Ilze. Nu runā – kas kā sapnis šķiet?

Spulga. Kas šodien notika... un visa dzīve...

Ilze. Tu esi slima – citādi tas nav!

Spulga. Pavisam slima... Un uz visiem laikiem...

Ilze. Un tavu slimību sauc – mīlestība.

Spulga. Mīlestība? Vai es mīlu?

Ilze. Jā. To saku es, un tas ir droši!

Spulga. Jā, droši vien, ja tu tā saki.

Ilze. Spulga! Cik lieliski! Tu tagad precēsies!

Spulga. Ar ko?

Ilze. Ar viņu.

Spulga. Kur viņš ir?

Ilze. Viņš atnāks!

Spulga. Kad?

Ilze. Es nezinu.

Spulga. Kas zina?

Ilze. Protams, ka viņš pats.

Spulga. Kas to lai zina...

NOSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJIENI PIE DURVĪM.

Spulga. Jā, ienāciet!

VELNS, PĀRĢĒRBIES PAR SULAINI, ATVER DURVIS.

Velns (svinīgi ziņo). Viņu majestātes karalis un karaliene!

IENĀK KARALIS UN KARALIENE, VELNS AIZVER DURVIS, PROM.

Spulga (Ilzei). Kas tas par sulaini?

Ilze. Tas tāds kā neredzēts...

Karaliene. Ak, kas par laimi, mīlais bērns! (Apskauj Spulgu.)

Karalis. Mums tiešām paveicās.

Spulga. Jā.

Karalis. Bet tagad tu vairs negrozīsies kā vēja rādītājs uz visām pusēm ar saviem nē, es negribu un citām kaprīzēm! Es esmu karalis kā es te stāvu...

Ilze. Labāk piesēdieties!

Karalis. ... un tēvs! Tāpēc jau izsūtīju ziņnešus, kas meklē varoni, lai viņam tiktu, Spulga, tu par sievu un, laikam ritot, arī puse karaļvalsts. To otru saņems viņš pēc manas nāves, kaut brīdinu, ka neesmu tik drīz vēl iecerējis mirt. Es visu esmu pateicis, un tā ir pavēle, nekādas iebildes šē dzirdēt nevēlos.

Spulga. Jā, tētiņ.

Karalis. Man patīk, ka tu esi paklausīga.

Ilze. Tik gudrām pavēlēm nav viegli nepakļauties.

Karaliene. Atkal tu... ar savām asprātībām mētājies...

Ilze. No prieka mēle kust.

Karaliene. Lai klust uz brīdi!

ATVERAS DURVIS, IENĀK VELNS.

Velns. Jūsu majestātes! Nāk vēstneši!

Ilze. Un ko tie ziņo?

Karalis. Jā, ko vēsta tie?

Velns. Ka varonis nekur nav atrodams, bet prinča sētā atkal kara taures skan.
Karaliene. Ak posts un bēdas!

6. aina

PIE PRINČA FERDINANDA PILS VĀRTIEM. SKAN KARA MŪZIKA, IZNĀK PRINCIS FERDINANDS.

Princis. Es tiešām nezinu, ko domāt... Velns taču teica... Jā, viņš teica gan – neviens pat vienu reizi veikt tos neiespēs... vien es... Un nu tie vienreiz veikti... Varbūt, ka velns bij tas, dzelzs bruņās ietērpies?... Nu nē – ja kāds tos trīsreiz veic, tad velna lāsts ir beigts un brālis mans no jauna cilvēks kļūst... bet velns, ja kaut ko gūst, tad vaļā negrib laist – no tā es secinu, ka jātnieks šis nav velns, bet... kas?... Tam vienreiz paveicās, nu otrreiz veikšu es, un tad lai piesargās... Hei, karavīri! (Pamāj ar roku.)

PA PILS VĀRTIEM, KARA MŪZIKAI SKANOT, NĀK ĀRĀ KARAPULKI. PRINCIS AR SKATIENU TOS PAVADA, TAD IEIET PA VĀRTIEM.

7. aina

PIE VARŽU DĪĶA. VARDES KURKST, SĒŽ JANCIS, ZIRGS ĒD ZĀLI. VARDES APKLUST, IESKANAS TĀLA KARA MŪZIKA.

Jancis. Ko? Kas tur atkal nāk?
Zirgs. Nāk princis Ferdinands.
Jancis. Es taču sakāvu jau viņu karapūļus.
Zirgs. Tie atkal atdzimst.
Jancis. Ko? Ikreiz? Tad es tik kaušu, bet šie dzims no jauna?
Zirgs. Tie trīsreiz jāsakauj, lai tie vairs neceltos.
Jancis. Nu lāsts! Tā aizdusu var dabūt! (Pieceļas.)
Zirgs. Esi noguris?
Jancis. Jā, viegli nav. Un tu?
Zirgs. Es? Es vēl turu.
Jancis. Labi. (Paceļ zobenu.) Tas kļuvis krietni smags.
Zirgs. Vai celt vēl spēj?
Jancis. Ar pūlēm, bet vēl spēju.
Zirgs. Nāc, ietērpšimies bruņās!
Jancis. Būs vēl smagāk.
Zirgs. Taču drošāk. Nāc!
Jancis. Pag! Bruņas izgaisa, kad jājam šurp!
Zirgs. Ir jaunas. Sudraba. Vairs nerunā un steigsim!
Jancis. Jā.

8. aina

PĀRI LAUKAM, KARA MŪZIKAI SKANOT, IET PRINČA FERDINANDA KARASPĒKS. TE SĀKAS JUKAS UN GRŪSTĪŠANĀS, PRIEKŠĒJIE KARAVĪRI TIEK SPIESTI ATPAKAĻ. UZAUĻO JANCIS SUDRABA BRUŅĀS UZ BRUŅOTA ZIRGA, CIRZDAMS AR ZOBENU PA LABI UN PA KREISI, KARAVĪRI VISAPKĀRT KRĪT, PĀRVĒRSDAMIES DŪMOS, JĀNIS CĪNĪDAMIES LAUŽAS UZ PRIEKŠU.

9. aina

PRINCESES ISTABA. SPULGA UN ILZE STĀV PIE LOGA.

Ilze. Viņš veic! Vai redzi?!

Spulga. Jā.

Ilze. Viss sudrabā. Viņš bagāts, ja tā bruņas mainīt var.

Spulga. Tas man vienalga.

Ilze. Varbūt, ka šis ir cits?

Spulga. Tas pats. Tas pats ir stāvs, tās pašas kustības un arī zirgam tāda pati gaita.

Ilze. Nu jā viņš šurp

Spulga. Nē, garām jā...

Ilze. Ko gaidi?! Uzdāvēni kaut ko viņam!

Spulga. Ko?

Ilze. Nu kaut vai savu kurpi! Ātrāk!

SPULGA NOŅEM NO GALVAS KRONĪTI UN IZSVIEŽ PA LOGU.

Ilze. Saķēra! Nu viņš ir tavs!

Spulga. Ne viņš ir mans, ne viņa es. Viņš aizjāj tālāk...

Ilze. Nu tu bez kronīša...

Spulga. Tik vien tās bēdas? (Apsēžas pie klavesīna un sāk spēlēt gammas.)

10. aina

PIE PRINČA PILS VĀRTIEM. IZSKRIEN PRINCIS. SASKRIENAS AR VELNU.

Princis. Ā, pats tu nāc!

Velns. Ja nesauc, jānāk pašam.

Princis. Jau tavi mirlas divreiz sakauti!

Velns. Pats zinu.

Princis. Nu tev mute ciet?

Velns. Tas draņķis nozaga man zobenu, nu tam ir spēks!

Princis. Kurš draņķis?

Velns. Puika vien. Tavs brālis viņu sakūdīja.

Princis. Kārlis?

Velns. Tev jau cita nav. Tas puika nu ar viņu jādelē un apkauj visus.

Princis. Nu būs gals... Man tāpēc likās zirgs tāds pazīstams...

Velns. Nē, gals vēl nebūs. Žigli rīkojies! Jo puika, pārguris pēc diviem kariem, vairs nespēj cilāt smago zobenu. Tūlīt tam virsū brūc, cērt veikli galvu nost, ar zirgu pats tad kaut kā tikšu galā. Ja būtu ķēris tos vēl manā valstībā... Eh, ko tur runāt – vajag darbu darīt!

Princis. Bet, ja viņš tomēr veic?

Velns. Tu tāpēc žiglāk steidz! Ja veiks viņš – glābies pats, es vairāk palīdzēt tev nespēšu! Bet gan jau neiespēs, tam krietni jāpūšas, līdz varēs atkal bruņots zirgā kāpt. Es tagad skrienu. (Prom.)

PRINCIS PAMĀJ AR ROKU, ATSKAN KARA MŪZIKA. KARASPĒKS IZSOĻO PA VĀRTIEM UN DODAS CĪŅĀ.

11. aina

PIE VARŽU DĪĶA. KURKST VARDES. GANĀS ZIRGS. JANCIS GUĻ UZ MUTES ZĀLĒ. VARDES APKLUST, DZIRDAMA TĀLA KARA MŪZIKA.

Zirgs. Ei, klau – tie atkal nāk!

Jancis. Es dzirdu.

Zirgs. Celies!

Jancis. Spēka nav.

Zirgs. Vēl reizi pēdējo!

Jancis. Bet, ja nav spēka?

Zirgs. Celies!

Jancis (piesliecas sēdus). Spēka nav.

Zirgs. Kad nav, tad nav. Lai pati princese par sevi karo!

Jancis. Nē! (Pieceļas.) Es varu. (Paceļ zobenu, tad noņem.) Pārāk smags.

Zirgs. Ar kailām rokām tu tos nepieveiksi.

Jancis. Ļauj brīdi nosnausties!

Zirgs. Bet princese lai gaida?

Jancis (paceļ zobenu). Nav nemaz tik smags.

Zirgs. Ej zelta bruņās tērpies!

Jancis. Ko? To svaru vēl uz savas miesas stiept?

Zirgs. Ir reizē pēdējā visvairāk jāvar. Bez bruņām nejaušs šķēps var drošu nāvi nest. Ne reizi jau tie šķindēja pret dzelzi un sudrabu.

Jancis. Pie velna zeltu! Vēl tas man jāstiepj! Nē, labāk es bez bruņām karoju! Varbūt, ka veicas...

Zirgs. Var arī neveikties. Ja krīti tu, tad visi bojā ies. Un arī princese.

Jancis. Es eju!

12. aina

JANCIS ZELTA BRUŅĀS UZ BRUŅOTA ZIRGA IZJĀJ LAUKĀ, PRETĪ VIŅAM, KARA MŪZIKAI SKANOT, NĀK IENAIIDNIEKS. SĀKAS CĪŅA, LĪDZ PĒDĒJAIS KARAVĪRS IZGAIST PAR DŪMIEM. JANCIS PAGRIEŽ ZIRGU ATPAKAĻ, BET PĒKŠŅI ABI KRĪT, TAD LĒNĀM PIECEĻAS JAU BEZ BRUŅĀM, UN ZIRGS IR PĀRVĒRTIES PAR PRINCI KĀRLI.

Jancis. Ei, kas tu esi? Kur mans zirgs?

Kārlis. Paldies tev! Es – tas zirgs. Kad trešoreiz tu kāvi karapūļus, tad burvestība tūlīt izbeidzās, es kļuvi brīvs un cilvēks.

Jancis. Nu tu iesi prom?

Kārlis. Man jāiet. Sveiks! Bet mēs vēl tiksimies.

Jancis. Un būsīm draugi?

Kārlis. Protams.

Jancis. Sveiks. Es tagad gulēšu kā nosists. (Nokrīt un aizmieg.)

Kārlis. Guli. Tev vecie spēki atkal jāatgūst.

13. aina

PRINCESES ISTABA PILĪ. PRINCESE SĒŽ PIE KLAVESĪNA UN SPĒLĒ GAMMAS. PIE DURVĪM ATSKAN TRĪS SVINĪGI KLAUVĒJIENI.

Spulga. Iekšā!

IENĀK VELNS.

Velns (svinīgi ziņo). Viņa augstība karalis un karaliene!

IENĀK KARALIS UN KARALIENE, VELNS PROM.

Karalis. Es tiešām nezinu, ko darīt... Jau pusi pasaules ir apskrējuši mani ziņotāji, bet varonis ir pazudis bez pēdām.

Ilze. Būs kaut kur otrā pusē pasaulei.

Karaliene. Tu klusē!

Karalis. Kur redzēts tāds, kas negrib pusi valsts, turklāt vēl daiļu princesi par sievu!

ATVERAS DURVIS, IENĀK VELNS.

Karaliene. Kas noticis?

Velns. Es esmu nolēmis, ka tiešām nav vairs jēgas ilgāk slēpties!

Karalis. Ko viņš grib teikt?

Ilze. Un kas viņš ir?

Karaliene. Tas jaunais sulainis, jo vecais bij par vecu.

Velns. Es esmu arī glābējs – varonis.

Visi. Ā...

Velns. Tiešām tā. Jūs varat mani nievāt, jo esmu tikai sulainis, kaut patiesībā – princis. Ir tālu mana karaļvalsts no šejienes, bet, uzzinājis jūsu nelaimi – kāds saucējs bija iemaldījies mūsu pusē – es steidzos šurp. Un, ja man piedāvā par varoņdarbiem valsti...

Karalis. Vien pusi valsts un arī – ne tūlīt.

Velns. ... un princesi par sievu – neatsakos.

Ilze. Kur zobens tavs?

Spulga. Un zirgs?

Ilze. Un bruņas?

Velns. Tie burvju rīki bij. Pēc varoņdarba izkūpēja gaisā.

Ilze. Bet, ja nu atkal princis uzbruks mums?

Velns. Vairs neuzbruks – jo karaspēks, kas arī burvju bija, kad trīsreiz sakauts, nespēj celties vairs.

Spulga. Es dāvanu tev devu. Kur tā ir?

Velns. Ak, princese... tā cīņas karstumā no manām rokām izkrita un purvā nogrima...

Ilze. Kā tad tu cīnījies, ja dāvana bij rokā?

Velns. Bij vienā rokā dāvana, bet otrā – zobens!

Karalis. Vai liela tava valsts?

Velns. Tik nedaudz mazāka par šo. Pēc kāzām, protams, es daiļo princesīti vedīšu pie sevis.

Karalis. Nu labi – iesim parunāt!

Karaliene. Bet kas mums atvērs durvis?

Karalis. Es domāju, ka vēl šo reizi princis pakalpos, jo nav no amata vēl brīvs, tad atkal veco sulaini mēs aicināsim.

Velns. Daru to labprāt!

VELNS ATVER DURVIS, KOPĀ AR KARALI UN KARALIENI PROM.

Ilze. Kas būs?

Spulga. Es nezinu... Ne viņam augums tas, ne stāja...

14. aina

PIE VARŽU DĪĶA. JANCIS SĒŽ ZĀLĒ, BLAKUS – PRINCESES DĀVĀTAIS KRONĪTIS. PIENĀK KĀRLIS.

Kārlis. Labvakar, varoni!

Jancis. Ko? Vai tas tu? Kā tērpies...

Kārlis. Nepazīsti vairs?

Jancis. Nē, pazīt var.

Kārlis. Es necerēju gan te tevi satikt.

Jancis. Kur tad citur vēl?

Kārlis. Es domāju, ka blakus princesei.

Jancis. Nē. Nespēju...

Kārlis. Kāpēc gan ne?
 Jancis. Kas esmu es?
 Kārlis. Bet kas ir viņa?
 Jancis. Viņa?... Skaista...
 Kārlis. Bet tu kā krupis baigs?...
 Jancis. Nu ne nu gluži krupis... bet nabags gan.
 Kārlis. Tu esi varonis.
 Jancis. Kas es par varoni? Tavs padoms visus glāba.
 Kārlis. Mans padoms un tavs darbs.
 Jancis. Lai paliek princese pie sevis pilī, bet es – šeit.
 Kārlis. Tu paliec šeit, bet princese lai iet pie velna?
 Jancis. Pie velna?
 Kārlis. Jā – pie velna. Velns visiem prātus sajaucis un svinēs šovakar ar princesi tas kāzas.

15. aina

PILĪ PRINCESES ISTABĀ. SPULGA, ILZE, VELNS, KARALIS, KARALIENE.

Karaliene (Spulgai). Tu neizskaties pārāk priecīga.
 Velns. Nu protams – brīdis nopietns tuvojas, jo kāzas – tie nav joki.
 Ilze. Ja kāzas bēres šķiet, tad joku nav.
 Karaliene. Klusē tu!
 Ilze. Jau atkal.
 Karaliene. Es tevi izdzīšu no šejienes!
 Spulga. Es neļaušu!
 Karalis. Jūs beidziet! Klukst kā vistas! Mieru neļauj man.
 Velns. Tas satraukums... Tas pāries... Lēni velkas laiks...

PIE DURVĪM ATSKAN TRĪS KLAUVĒJIENI.

Velns. Jā – kas tur nāk?

IENĀK SULAINIS.

Sulainis (svinīgi ziņo). Viņa majestāte princis Kārlis!
 Karalis. Kas tas par princi?

IENĀK PRINCIS KĀRLIS. VELNS IZTRŪKSTAS UN PAMŪK SĀNIS. SULAINIS AIZVER DURVIS UN PROM.

Kārlis. Es sveicu cienājamo sabiedrību.

VISI ATŅEM SVEICIENU.

Karalis. Sveiks, princi! Kādā lietā nākat jūs?

Kārlis. Tik apsveikt jauno pāri.

Karalis. Vēl gan nav laulāti, bet tur tie abi stāv.

Kārlis. Man līdzī ir kāds draugs, kas vēlas dāvināt ko princesei.

Karalis. Lai iekšā nāk.

ATVERAS DURVIS, IENĀK JANCIS AR ZOBENU PIE SĀNIEM UN KRONĪTI ROKĀS.

Sulainis (viņam pakaļ). Uz kurieni?!

Spulga. Tas viņš!

Karalis. Kāds viņš?

SULAINIS AIZVER DURVIS, JANCIS TUVOJAS SPULGAI, VISI NEVILŠUS PAIET SĀNIS. JANCIS UZLIEK KRONĪTI PRINCESEI GALVĀ.

Spulga. Viņš! Viņš mani izglāba! Es tevi pazinu...

Karalis (uz velnu). Bet kas ir šis?

Jancis. To tūlīt zobens mans jums parādīs.

NOŠĶĪST UGUNIS, VELNS PAZŪD.

Kārlis. Man šķiet, ka brīdis tas ir klāt, kad varam iet un abus salaulāt.

SKAN MŪZIKA, VERAS DURVIS.

EPILOGS

NAKTS PIE KRUSTCELĒM. STEIDZAS VELNS UZ SAVU VALSTĪBU.

Ferdinanda balss. Ei, mani pagaidi!

VELNS IESKRIEN SAVĀ DAĻĀ UN APSTĀJAS.

Velns. Vai tu tas, Ferdinand?

Princis (uzskrien). Jā – es!

Velns. Ko gribi?

Princis. Sariebt tiem!

Velns. To var. Dod roku!

Princis. Ņem! (Sniedz roku.)

Velns (pārrauļ princi savā pusē). Nu vismaz tukšā nepaliek! (Prom ar princi.)